

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 20.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
14. maja (mayo) 1959

Naša skupna odgovornost

Rozmanova enodejanka "Človek je ubil Boga", ki so jo igrali na zadnjem jubilejnih večerih Slovenske kulturne akcije v Bs. Airesu, mi je dala povod za te vrstice. Sredi buenosaireskega vele-mestnega vrveža me je namah postavila v domovino in mi poklicala v živ spomin najstrašnejšo dobo slovenske zgodovine, ko so komunisti nad narod zgrnili tolikšno gorje, da si ga v vsej brezmejnosti niti predstavljati nismo mogli, ko so padali najboljši slovenski ljudje samo zato, ker se iz ljubezni do resnice in pravice, do lastne grude, do svojega naroda, do vere svojih očetov, niso hoteli priključiti zločinski komunistični ideologiji, ki so jo iz gozdov oznanjali morilci, samolastni sodniki, požigalci in nasilniki z malikovanjem zločina.

Umirali so nasilne smrti nedolžni slovenski možje, fantje, dekleta, matere, otroci, celo še nerojena bitja so morala prejši v grob, predno so mogle njihove oči zagledati luč božjega sonca.

Pred mano so se vrstili dogodki iz tistih strašnih dni. Vstajali so v vsej grozoti, pa tudi v vsem veličastju, kajti slovenski človek je tedaj pokazal tako junaštvo, kakor nikdaj poprej, ko se je vrgel v boj za obrambo in ohranitev narodnih in verskih svetinj. V odprtem boju je zločince povsod premagal. Za vse čase bi bil tudi zavaroval slovensko zemljo pred njim če ga ne bi bila tedaj podprla zaslepljenost, politična kratkovidnost pa tudi grda sebičnost zahodnega zaveznika in mu tako pomagala do oblasti, ki jo z vsem nasiljem nad trpečim narodom izvaja že polnih 14 let.

Tedaj so tisti, ki so bili resnični prijatelji in zavezniki zahodne demokracije, imeli na izbiro samo dve poti: ali v negotovo emigracijo, ali ostati doma pod komunistično sužnjostjo. Mi smo si izbrali pot v svobodo. Objavili smo, da bomo nadaljevali boj proti komunizmu do končne zmage, pa naj se pojavi kjerkoli in pod kakršnokoli obliko.

Tedaj, leta 1945, pa smo doživeli še največjo tragedijo: Tisti, v katere smo verovali, da nas bodo podprli, da bo slovenski narod prišel res do prave svobode, so slovensko narodno vojsko nasilno ali pa s prevaro vrnili komunistom, da so jih zverinsko pobili. Tedaj smo napravili znova trden sklep, da bomo svet seznanili s to tragedijo in zločinom, ki je bil izvršen nad slovenskim narodom. Slovenskim mučenecem pa tudi obljubili, da jim bomo pred svetom, še bolj pa pred lastno zgodovino, povrnili dobro ime, ki so ga komunisti omadeževali s svojim krvavim zločinom.

V svetu smo si v nadaljnjih letih uredili novo domače in javno življenje, tako lepo, da skoro bolje nismo mogli. Postavili smo si lastne domove, ustanovili si najrazličnejša društva, prosvetne, kulturne, verske in gospodarske organizacije. Imamo gledališke družine, ki nam prirajajo odlične predstave. Slovenski umetniki se v svetovni javnosti lepo uveljavljajo, pevski zbori nam povsod delajo čast, slovenski tisk in revije so dobro urejevane in redno izhajajo, slovenska knjiga je prav tako reden obiskovalec slovenskih ljudi in njihov spremljevalec na življenjski poti v tujem svetu. Po večjih naseljih imamo slovenske narodne domove, v njih prijetne družabne prireditve, na prostem pa velike narodne in verske manifestacije. Vse, vse smo storili, kar je bilo potrebno, da se narodno, kulturno in versko ohranimo, tudi v svetu in da se gospodarsko utrdimo. Na eno smo pa vendarle pozabili, na nalogo, na odgovornost, ki jo imamo pred narodom in pred zgodovino, kajti v vseh petnajstih letih, odkar živimo v svobodnem svetu, še nismo bili sposobni, da bi napisali in izdali v slovenskem jeziku, nato pa tudi vsaj v angleškem in španskem, resničen prikaz komunistične revolucije v Sloveniji.

Nič se ne smemo izgovarjati, da ni bilo pravočasno pobud in pozivov za to. V tem pogledu je treba izreči polno priznanje tistim možem pri Društvu Slovencev v Bs. Airesu, ki so že leta 1949 ustanovili posebno "komisijo za zbiranje zgodovinskega gradiva med vojsko in komunistično revolucijo v Sloveniji". Naloga te komisije je bila "registrirati

Ženevska konferenca se je začela

V Ženevi v Švici se je v ponedeljek, 11. t. m. začela nova konferenca zunanjih ministrov štirih velesil, USA, Anglije, Francije in ZSSR. Za USA je prišel v Ženevo novi zunanji minister Herter, za Anglijo Lloyd, za Francijo Murville in za ZSSR Gromiko. Kot opazovalca, brez pravice glasovanja ali pripomb v konferenčni sobi sami, pa sta na konferenco prišla tudi zahodnonemški zunanji minister von Brentano in vzhodnonemški zunanji minister Bolz.

Pretekli teden so zahodni zavezniki imeli še zadnje posvete pred konferenco. Tako je Herter na poti v Ženevo obiskal Adenauerja v Bonnu, italijanski minister Pella pa je priletel v Ženevo na posvet z zahodnimi zun. ministri. Italijo zavezniki namreč nameravajo predlagati za sodelovanje na konferenci, če bodo sovjeti zahtevali prisotnost poljskega in češkega ministra.

Zlasti ameriški Herter je prišel v Ženevo z malo upanja na uspeh. Podobnega mnenja je francoski Murville, medtem ko je Lloyd dobil pooblastilo od Macmillana dati nekatere koncesije sovjetom, če bi kazalo, da bi se konferenca mogla končati brez uspeha. Sovjetski Gromiko je prišel v Ženevo z izjavo, da bo ZSSR

storila vse, da bo konferenca kronana z uspehom.

V Ženevo je prišlo na stotine časnikarjev. Mnogi med njimi so bili že na ženevski konferenci leta 1955, ki, kakor je znano, ni izboljšala svetovnega položaja. Ti časnikarji so mnenja, da je tudi tokrat verjetnost na uspeh malenkostna. Če se konferenca ne bo zadovoljivo iztekla, bodo zahodni zavezniki odklonili sklicanje vrhovne konference. Menijo pa, da se bodo razgovori vleki vsaj šest tednov, nakar se bodo priprave za vrhovno konferenco — če jo bodo smatrali za potrebno — nadaljevale naslednje štiri tedne, tako da bi se veliki štirje sestali okoli 1. avgusta.

V zaveznikih krogih se govori, da so pripravljene na gotove koncesije sovjetom, če bodo tudi sovjeti dali koncesije Zahodu. Toda sovjeti doslej še niso bili navajeni popuščati. Značilno za njihovo zadržanje tudi do te konference, v katero so spretno zaigrali zahodne zaveznike, je dejstvo, da je medtem, ko je Gromiko ob prihodu v Ženevo govoril o miru, njegov poglavar Hruščev v Moskvi grozil s hidrogenskim uničenjem Zahoda, če bo prišlo do tretje svetovne vojne. Dejal je, da bo v vsakem spopadu med

Vzhodom in Zahodom komunistični svet izšel kot hiter zmagovalac. Hruščev je imel očividni namen prestrašiti udeležence ženevske konference, zlasti pa zahodne Nemce, ko je osmim zahodnonemskim časnikarjem, ki se v tem trenutku

mudijo v Moskvi, izjavil, da je osem hidrogenskih bomb dovolj za uničenje Zahodne Nemčije. Nato je še dodal: "In koliko jih je treba za uničenje še ostalih zahodnoevropskih držav? Mislim, da ne dosti več."

Liu Šao Či

Na tekočem zasedanju kongresa rdeče Kitajske v Pekingu so "izvolili" za novega predsednika države dr. Liu Šao Čija, 59 letnega teoretika kitajske komunistične stranke. Njegova knjiga "O partiji" je učbenik kitajske KP. Liu Šao Či, je tako zasedel mesto, ki ga je doslej imel Maočetung. Ta položaj, da se bo "bolj posvetil delu za partijo" kot predsednik kitajske KP. Za podpredsednika države sta bila izvoljena Sun Jatsen, vdova po ustanovitelju republikanske Kitajske in sestra Čangkajskove žene ter star kitajski revolucionar Tung Piuvu. Doslej je Kitajska imela samo enega podpredsednika, ki je bil maršal Ču Teh.

Liu Šao Či je bil izvoljen za štiri leta. Poleg predsedništva države ima v svojih rokah še položaj podpredsednika CKKP in podpredsednika narodnega obrambnega sveta.

Spremembe na vodstvu rdeče Kitajske in njene komunistične stranke so bile izvršene, kakor je to v navadi, brez

komentarjev iz Pekinga. Poznavalci razmer v rdeči Kitajski pa so mnenja, da se je Kitajska sedaj še bolj naslonila na ZSSR, in da se je v Pekingu začelo gibanje za počasno odstranitev Maočetunga, ki je bil večkrat v opreki z Moskvo. Značilno je, da je Čuenlaj zadržal predsedstvo vlade, čeprav je navidezno vedno vztrajno korakal z Maočetungom v njegovem uvajanju komunizma na Kitajskem. Menijo, da ima Čuenlaj najboljše pogoje, da sledi Maočetungu kot predsednik KP, s čimer bi obdržal delitev oblasti med stranko in vlado, kar je storil Maočetung, ko je zapustil predsedništvo.

Drugi opazovalci pa menijo, da obstoja možnost, da se bo končno zaradi svojega prestiža in vpliva, ki ga je dobil kot predsednik države, Liu Šao Či postal tudi vodstva stranke in tako postal vsemogočni vodja stranke in vlade, kakor je Hruščev v ZSSR. Tak razvoj da bi bil najbolj pogodu Moskvi, kjer ima Liu Šao Či vso zaslonbo.

Nov poraz komunistov v Avstriji

Na nedeljskih volitvah v Avstriji so bili komunisti popolnoma izločeni iz novega dunajskega parlamenta. Že leta 1956 so komunisti v dunajskem parlamentu imeli samo tri sedeže. Avstrijski parlament šteje 165 članov. Na letošnjih volitvah pa niso dosegli niti enega mandata.

Močno pa so se dvignili socialisti, tako da so postali enako močni kakor konservativna ljudska stranka. Ti dve stranki sta v koalicijski vladi Avstrije zadnjih 14 let po drugi svetovni vojni, toda v prejšnjem parlamentu so konservativci imeli 82 sedežev, socialisti pa samo 74,

tako da so bili kancler in večina ministrov konservativci.

Poleg obeh omenjenih in najmočnejših strank je pridobila glasove na nedeljskih volitvah tudi majhna, toda naraščajoča Stranka svobode, ki je v prejšnjem parlamentu imela šest sedežev.

Mnogi avstrijski protikomunisti in tudi socialisti, med njimi njihov vodja Pittermann, obžalujejo, da je avstrijska KP izgubila iz parlamenta. Menijo, da je to slabo za demokracijo in bi jih rajši imeli v majhnem številu, zato, da se KP ne bi izgubila v podzemlje, kjer jo je težko kontrolirati.

IZ TEDNA V TEDEN

Čilska socialistična stranka je pozvala svoja senatorja Salvadorija Allendeja, ki je bil pri zadnjih volitvah predsedniški kandidat levičarskega bloka, in Humberta Martonesa, da morata odstopiti kot člana Svetovnega sveta za mir, ki je čisto komunistična ustanova. S to odločitvijo so čilski socialisti nakazali, da ne bodo več podpirali komunističnih stremeljenj, ne doma in ne v svetu.

Vojni minister Hondurasa Anton Molina je dejal, da si je komunizem izbral sedaj za republiko za poskusno borbo proti demokraciji v Srednji Ameriki. Naglasil je, da bo vojska te dežele odločno nastopila proti njemu. Komunistično roparjevanje v tem področju je potrdil tudi predsednik Nicaragua Somosa, ko je dejal, da nameravajo komunisti v karibskem področju t. j. pred ameriški vrati, ustvariti novo Madžarsko.

Na Kubi postajajo komunisti vedno bolj nasilni. To je potrdil kubanski časnikar Salvador Dia Verson, ki je pobegnil v Miami v USA. Oblastem je povedal, da je na Kubi že več let izdajal protikomunistično revijo. Zaradi tega so mu komunisti najprej grozili, ko to ni zaleglo, so mu razbili tiskarno, zatem pa začeli streci tudi po življenju. Končno so nanj tudi streljali. K sreči so ga samo ranili v roko. V USA so tudi potrdili, da je v zadnjem času pobegnilo na ameriško področje 18 fantov — protikomunistov.

V ameriški poslanski zbornici je demokratski poslanec Viktor Anfuso stavil predlog naj bi Puerto Rico vključili kot 51. državo v sestav Združenih ameriških držav.

Zdravstveno stanje biv. drž. tajnika Fosterja Dullesa, ki boluje za rakom, se je v zadnjem času poslabšalo, ker je bolnik dobil še pljučnico.

V Limi v Peruju se je po zaključeni konferenci Odbora 21 v Buenos Airesu začela nova medameriška konferenca in sicer prvo medameriško parlamentarno zasedanje.

Papež Janez XXIII. je odobril nov ustroj švicarske garde v Vatikanu. Po teh določilih bo štela švicarska garda samo 70 mož, 4 častnike, 32 podčastnikov, enega kaplana in dva bobnarja.

Skupno 100 mož. Doslej jih je imela 130.

Na Portugalskem je vlada objavila sporočilo, da so marca meseca odkrili zaroto proti Salazarju, ki je že 30 let na oblasti v tej deželi in je nedavno slavil 70. letnico. V zaroto je bilo vpletenih 9 častnikov ter 20 civilistov.

V Tibetu se kitajskim komunistom še vedno ni posrečilo, da bi uničili plemo Kampa, ki se junaško bori za svobodo svoje dežele proti tujim napadalcem. Dne 22. aprila so prišli v Tibet tudi močni oddelki sovjetske vojske.

Med Grčijo in Turčijo so zopet prijateljski odnosi. Vse dosedanje spore sta izgladila Karamanlis in Menderes, predsednika vlad obeh držav na večdnevni sestankih v Ankari.

U. I. A. S.

Predsednik Gvineje Sekou Toure in predsednik Ghane Kwame Nkrumah sta objavila ustanovitve Zveze neodvisnih afriških držav (The Union of Independent African States) po konferenci, ki sta jo oba črna državnika imela pred dnevi v glavnem mestu Gvineje Conakry. Ustavo za to Zvezo bosta predložila svojima parlamentoma v odobritev.

Po tej ustavi bodo imeli prebivalci afriških držav dvojno državljanstvo: svoje lastno in državljanstvo UIAS. Zveza bo vzpostavila diplomatske in trgovske stike z vsemi državami, "ki so pripravljene pomagati k uresničenju afriške enotnosti", imela bo skupno obrambno politiko, toda vsaka država bo obdržala svojo vojsko. V Zvezo more vstopiti vsaka afriška država. Člani se morejo po skupnem sporazumu odgovoriti delno ali v celoti svoji suverenosti v korist Zvezi. Načelo Zveze je: neodvisnost in enotnost. UIAS bo imela svojo himno, rdečo-rumeno-zeleno zastavo s črnimi zvezdami, ki bodo predstavljale države-članice, ne bo pripadala nobenemu bloku, bo pa jemala v poštev "zunanje sile, ki bodo njej koristile."

Toure in Nkrumah sta pozvala vse afriške politike in organizacije, naj se jim pridružijo v ustanavljanju afriške skupnosti, zgrajene na omenjeni ustavi in v borbi proti kolonializmu.

deset letih bo že treba res delati, da bi zbrali vse podatke, vse dokumente in popisali vse okolnosti, ki sestavljajo celoto tega strašnega dogodka. Mnogo se je raztreslo in marsikaj porazgubilo. Vendar nič ne dvomim, da moremo še vedno s primerno pridnostjo in skrbnostjo zbrati vse bistvene kosce v sestavi, ki bo dajal popolno in zanesljivo pravilno sliko." V koliko je ta Krekov poziv uspel, mi ni znano.

Naslednji mesec "Svobodna Slovenija" ob prikazu zadnje Škrbčeve brošure "Krivda rdeče fronte" prav tako ni opustila priložnosti, da ne bi opozorila slovenske politične emigracije na nujno potrebo po knjigi: "ki bi naj s stvarnim in čim bolj dokumentiranim pisanjem dokazala in za vse kasnejše rodove pričala o pravilnosti našega stališča v boju s komunizmom; v mislih imam delo, ki naj bi ga odlikovala resnicoljubnost, tehtnost in iskrenost napram narodu, iz katerega smo izšli, napram mrtvim in napram nam samim".

Pa je tudi ta glas menda ostal še vedno glas vpijočega v puščavi, kajti v zadnjem "Vestniku slovenskih protikomunističnih borcev" beremo, da se bo v okviru delovanja Zveze slovenskih protikomunističnih borcev v kratkem osnoval "zgodovinski referat". Njegova naloga bo "zbiranje zgodovinskega in dokaznega gradiva o komunistični revoluciji v Sloveniji 1941-1945."

Tako vidimo, da nam pobud in pozivov za izdajanje dokumentarne knjige o komunistični revoluciji na Slovenskem ne manjka. Treba je samo odločne volje in nekoga ali ustanove, ki bi se tega dela lotila z vso odgovornostjo in ljubeznijo, pri tem pa vztrajala tako dolgo, da bi bila knjiga v resnici tudi izdana. Pri tem moramo sodelovati in pomagati prav vsi, da bomo tako izpolnili svojo dolžnost napram trepečemu narodu doma, zlasti pa napram vsem slovenskim žrtvam komunističnega nasilja in pred zgodovino.

Za izdajanje te knjige je že pozno, še vedno pa ne prepozno. Še je čas, še so ljudje, ki to lahko napravijo in še je mogoče zbrati vse dokumentarno gradivo na eno mesto, ga urediti in objaviti.

Storimo pa to čimprej, da ne bomo sokrivi novega zločina nad narodom, ki bi bil še hujski kot je bil komunistični, če bi še naprej zanemarjali svojo dolžnost in odgovornost in ne izdali dokumentarne knjige o komunistični revoluciji in tako dopustili, da bi večina slovenskega naroda šla v zgodovino z oznako narodnega izdajstva, kakor žele komunisti.

Zato je bezpogojna dolžnost vse slovenske politične emigracije doprinesti in objaviti vse dokaze za vse strahote in vsa dejanja med komunistično revolucijo doma, da bo za zgodovino točno razvidno in ugotovljeno kdo je narod reševal in ga branil pred okupatorjem in domačim nasiljem med drugo svetovno vojno in kdo je bil izdajalec, zločinec in morilec. J. K.

dogodke v domovini za dobo od leta 1941 do junija 1945, t. j. do vetrinjskih dogodkov". Komisija je bila mnenja, da bo v "14 mesecih obdelala vso dobo 4 let, vključno vetrinjsko tragedijo".

Vemo, da je ta komisija delovala z vso vnemo in zbirala gradivo. Vemo pa tudi, da se je potem, ko je zbrala precej gradiva in ga razposlala na razne strani ter izročila tudi poedincem, razšla ter prenehala z delom, kar je dvojna škoda. Prvič, da je zbrano gradivo dalo iz rok in drugič, da je z delom sploh prenehala. To se ne bi bilo smelo zgoditi.

Med tem so komunisti doma izdali nešteto publikacij in tudi Saje je s pomočjo vse komunistične oblasti izdal svoj Belogardizem. V vseh teh publikacijah komunisti potvarjajo resnico ter zgodovinska dejstva in jih prikazujejo, tako, kakr je prav za komuniste. Svoje politične nasprotnike prikazujejo kot narodne izdajalce, svoje zločine nad slovenskim narodom pa opevajo kot "narodno osvobodilno vojno", čeprav jih lastni njihov komunistični pisatelj Branko Čosič v romanu "Nemi smodnik" postavlja na laž, ko pravi, "da so se komunisti borili samo za to, da bi se polastili oblasti, ne pa, da bi osobodili narod".

Slovenska politična emigracija pa je molčala naprej in knjige, ki bi svetovni javnosti prikazala pravi zločinski komunistični obraz, še nismo mogli izdati. "Svobodna Slovenija" je znova in znova poudarjala potrebo po taki knjigi. Ker je ni bilo, je v svojem zborniku prinesla več odlomkov iz komunistične revolucije. Izdala je tudi knjigo "Čas pod streho", ki v literarni obliki obravnava samo gorje slovenskih ljudi med komunistično revolucijo. V Argentini je poleg "Sv. Slovenije" izdal samo še pok. svetnik škulj brošuro Historia de un fusilado in objavil več člankov v Šmartinskem vestniku, v Severni Ameriki pa več brošur Msgr. Škrbec. Več stvari je objavila tudi Ameriška domovina. Pozabiti ne smemo tudi omeniti velike pesnitve "Velika črna maša za pobite Slovence" od Jeremija Kalina, ki jo je tudi izdala založba Svobodna Slovenija kmalu po prihodu slovenskih emigrantov v Argentino. To je pa menda tudi vse.

Kolikor je piscu teh vrstic znano je Založba Svobodna Slovenija že pred leti bila pripravljena založiti tako knjigo odnosno bila pripravljena vse storiti, da zbere materialna sredstva za izdajo take knjige. Prepričan sem, da bi založba Svobodna Slovenija bila pripravljena to storiti še danes, kljub težkim gospodarskim razmeram.

Lansko leto marca smo dobili poziv od predsednika NO za Slovenijo dr. Kreka, da je treba zbrati gradivo o vetrinjski tragediji, ker hoče znani angleški pisatelj in časnikar napisati v angleščini knjigo o vetrinjski tragediji. Dr. Krek v pozivu rojakom naroča: "Po več kot

Vseslovensko romanje v Luján

Letos je bilo v nedeljo dne 10. maja. Za razliko od prejšnjih let, letos vreme slovenskim romarjem ni bilo naklonjeno. Že v soboto popoldne je začelo znova deževati in je potem deževalo vso noč in tudi v nedeljo. Pa tudi okolnost, da zaradi pomanjkanja vagonov letos ni bilo posebnega romarskega vlaka, s katerim je navadno prejšnja leta prišla v Luján glavina slovenskih romarjev, je napovedovalo, da bo letos v Lujanu malo slovenskih romarjev. Pa jih je kljub izredno slabemu vremenu in skoro zimskemu mrazu prišlo nad 1.200. Veliko jih je prispelo z jutranjim vlakom, kateremu je bilo priključenih 5 vagonov za slovenske romarje, ostali so prihajali z drugimi vlaki, veliko pa, kot prejšnja leta, s svojimi omnibus, ki so vozili slovenske rojake v Luján iz raznih večjih naselij na področju Vel. Bs. Airesa.

Ob 9. uri je imel v lujanski baziliki mašo mercedeški škof Msgr. Serafini. V pridigi je argentinskim vernikom povedal, da se bodo tega dne zbrali pri Lujanski Mariji slovenski romarji, poleg njih bodo pa prišli tudi še romarji iz San Nicolasa s svojim škofom Msgrjem Martinez-om.

Romarska maša in pridiga

Med škofovo mašo so začele prihajati skupine slovenskih romarjev v veličastno baziliko. Izpred glavnega oltarja jih je pozdravljala milostna podoba brezjanske Matere božje, vsa okrašena s cvetjem. Stala je med argentinsko in slovensko narodno zastavo.

Pred začetkom sv. maše za slovenske romarje, je stopil pred zvočnik mercedeški škof Msgr. Serafini ter je na slovenske romarje naslovil topel pozdrav. Prosil jih je, naj ostanejo zvesti veri svojih očetov tudi v novi domovini, naj se oklepajo še naprej Marije ter zatekajo pod njeno varstvo. Med Lujanom in Brezjami naj se pa ustvari most miru in ljubezni. Končno je pohvalil slovenske romarje, da so kljub tako slabemu vremenu in hudemu mrazu prihiteli k Lujanski Mariji. S tem so pač izpričali svojo vero.

Po škofovem pozdravnem nagovoru je imel mašo za vse Slovence v Argentini direktor slov. dušnih pastirjev g. Anton Orehar. Med njo je bilo ubrano ljudsko petje, ki ga je vodil g. župnik Janez Markič in Pontevedre.

G. direktor Orehar je imel med mašo govor, v katerem je med drugim izjavil: Vsakoletno romanje k Materi božji v Lujan je lep praznik naše slovenske skupnosti v Argentini, zato prav o njenem pomenu danes razmislimo.

Človek je družabno bitje že od Boga tako ustvarjen, saj je rekel Stvarnik "Ni dobro človeku samemu biti, naredim naj mu pomočnico, njemu primereno". Družba mu pomaga pri njegovi rasti in izpopolnitvi, on pa njej dobro tveča, da drugi rastejo ob njih. Grški filozof Aristotel je rekel: Tisti, ki se prostovoljno ločijo iz družbe, so ali beštije (zveri), ali nadljudje.

Ker smo kot begunci in izseljenci izgubili najbolj potrebne naravne skupnosti: družino in narodno skupnost ter domačo državo, si moramo najti nadomestilo v tujakih slovenski skupnosti, kakor vsi izkušeni ljudje svetujejo v vseh časih izseljencem: Držite, se skupaj. Naš pastir, škof Rožman je zaklical: Gorje mu, kdor je v tujini sam".

Za urejeno delo v skupnosti so potrebni osnovni pogoji družbenega delovanja: Eni, ki dajo smernice za delo in drugi, ki po teh navodilih hočejo sodelovati, oboji pa morajo ohraniti med seboj složnost, da dosežejo splošno dobro vse skupnosti. V vodstvo moremo šteti vse tiste, ki vodijo ustanove, katere so namenjene ohranjanju in napredovanju skupnosti in vse, ki imajo kakorkoli vpliv med rojaki, posebej izobraženci. K delu za Slovensko skupnost nismo primorani po nobenem drž. zakonu, ampak nas k temu nagibata ljubezen do rojakov ter hvaležnost in zvestoba do naroda.

Od vodstva se zahteva veliko modrosti, da pri izbiranju sredstev ne žrtvuje nobene dobrine, čeprav bi se trenutno zdele koristne, rodile bi pa kasneje škodo. Ni vedno to lahko, ker je dostikrat treba odločiti med skrajnostmi, ki nikdar ne gradijo. Vidimo n. pr. pri zabavi s plesom. Pretirano je zametati ga kot slabega na sebi in braniti vsakemu in vsem ustanovam. Napačno, pa bi bilo zahtevati ga tako, kakor bi ne bilo nobene druge zabave in ga postaviti kot zahtevo pri mladinskih vzgojnih organizacijah, v katerih je z mnogimi odpo-vedni naučiti mladega človeka za trdote življenja, ki ga čakajo. Posebno mo-

ramo zavrniti tudi plese v jutranje ure, ob obilni pijači ter plesanje nedoraslih med doraslimi ljudmi na splošnih prireditvah. Prav tako moramo zavrniti zaradi okoliščin nekatere oblike plesa. Da se to prav uredi, imajo skrb in odgovornost tisti, ki se zabave prirejajo in starši, ki se te odgovornosti nikakor ne morejo otresti.

Da utrdimo slovensko skupnost v Argentini, bomo sami vedno ohranili lepe pojme o njej in lepo o delu govorili, čeprav bomo videli človeške napake pri tistih, ki vodijo in delajo. Zavrniti moramo besedo in ravnaje tistih, ki za skupnost in delo v njej nimajo dobre besede in rušijo. Poznajo morda skupnost in središče le takrat, kadar jih potrebujejo sami, ali druge pošljejo tja po pomoč. To je nepoštenost, katero jim moramo vedno pokazati.

Velike hvale ste vredni vsi, ki z velikimi žrtvami delate za ohranitev in prospah slov. skupnosti in ste v tem drugim narodnostnim skupnam v lep zglede. Vse boste storili tudi v bodoče, ko bodo te žrtve postajale vedno večje, da ohranimo naše prireditve, službe božje, tisk in šole. Ko se spomnimo, kako so vam v preteklosti posebno v Italiji iz rok trgali slovenski tisk pod fašizmom in prepovedovali vse slov. prireditve, jih sedaj sami gotovo ne boste opustili. Mnogo bomo molili, da po Marijinem posredovanju da Bog modrosti njim, ki vodijo delo v slovenski skupnosti in požrtvovalnosti vam, ki delate.

OB 40 LETNICI MALGAJEVE SMRTI

Slovenski izseljenci v svetu imamo veliko priložnosti za opazovanje, kako v posameznih državah narodi slave svoje zaslužne vojske in junake. Vsako leto ob obletnicah njihovega rojstva ali smrti listi objavljajo o njih članke, radijske po-

gaj začel učiti angleščine, kar mu je pozneje zelo prav prišlo, ko je na Koroškem spremljal Milesovo komisijo. Konec vojne ga je zatekel v Gradcu, novembra meseca pa je bil v Celju na velikem manifestacijskem zborovanju, na katerem so govorniki poudarjali, da je treba na Koroško poslati vojaško pomoč ter ta namen zbirati prostovoljce.

Malgaj je bil prvi, ki se je javil. Pridružil se mu je takoj 40 navdušenih fantov. Nad njimi je prevzel poveljstvo in odšel na Koroško. To je bilo 6. nov. 1918.

Zasedel je Dravograd, Guštanj, Li-bečice, Mežico in Črno. Povsod je postavil narodno zavezno moč za župane, zaprisegel zanesljive orožnike, ostale pa interniral. Nad vso mežiško dolino pa objavil prek sod. Dalje je zasedel rudnik svinca v Žerjavu in premogovnik v Lesah. Ko je osvobodil Mežiško dolino, je hotel iti naprej proti Velikovcu in še dalje. Njegova četa je tedaj štela 330 mož. Oboroženi so bili z nekaj strojnimi čemi in puškami, težkega orožja pa niso imeli. V tej stiski je prosil za pomoč najprej generala Maistra, ki mu je pa ni mogel dati, ker je imel sam dosti opravka v Mariboru in na severni meji, v Ljubljani pa je naletel na nerazumevanje. Doživel je celo to, da je nekdo vprašal, kdo je pravzaprav Malgaj izdal ukaz za zasedbo Koroške. Toda kljub temu je Malgaj z močnim sunkom udaril 23. nov. 1918 na Piberk, 30. novembra pa je vkorakal v Velikovec. Tam je dobil veliko oporo v dijaku naredniku Srečku Puncerju, ki je 22. decembra 1918 začel izdajati list "Jugoslavanski Korotan". Nemški nacionalisti izgube Velikovca niso mogli prebeleti ter so ga napadli z mnogo močnejšo skupino. Malgaj jih je s svojimi fanti krepko odbil. Zaradi svojega odločnega nastopanja so ga Nemci razpili po vsej deželi, da je "windišarski hudci". Veliko nalogo je nadporočnik opravil v korist domovine tudi v času, ko se je 1919. mudila na Koroškem komisija zastopnikov antante.

Pozneje je doživel hudo razočaranje. Njegovo posadko v Velikovcu je zamenjala močnejša četa s starejšimi častniki, njega so pa poslali v ozadje v Guštanj. Nekateri menijo, da je bila ta sprememba izvršena zato, ker da ni bilo prav ljudem v Ljubljani, da je tako ostro kritiziral neodločnost in popuščanje Ljubljane glede Koroške. Med tem so Nemci zbrali močne vojaške oddelke, z njimi udarili po Slovincih ter jih prisilili k umiku. Malgajeva oborožena skupina je dobila povelje, da mora zadržati nemško prodiranje, da se bo lahko umaknilo civilno prebivalstvo. Malgaj je junaško odbijal vse nemške napade, pri čemer mu je začelo primanjkovati streliva. Dobil ga je, a prepoznal 6. maja 1919 je stal na lestvi ter z daljnogledom opazoval sovražnikovo premikanje. Od nasprotnika je priletela krogla in zadela v granato, ki jo je imel obesoeno za pasom. Tako je junaško padel nadporočnik Franjo Malgaj v borbi za svobodo slovenskega naroda na Koroškem. Njegovo truplo so

Popoldanska pobožnost

Popoldanska slavnost se je začela ob treh popoldne z govorom g. duhovnega svetnika Alojzija Košmerlja.

V izklesanem jedrnatem govoru je proslavljal Marijo kot našo Gospo, Kraljico in Mater. Naslanjajoč se na molitev O Gospa moja, o Mati moja je v prvi točki vzbujal spoštovanje v našo nebeško Gospo, na podlagi molitve Spomni se, pa nas je utrjeval v zaupanju v Marijo Kraljico, Srednico vseh milosti. Ob prizoru sv. Janeza evangelista pod križem na gori Kalvariji pa je napolnil naša srca z otroško predanostjo naši nebeški Materi.

Po nagovoru g. duhovnega svetnika Košmerlja, ki je bil bratek zaradi pobožnosti, ki so jo imeli nato še drugi romarji, je bila po baziliki procesija. Po trgu se ni mogla razviti zaradi dežja. V procesiji je s slovensko duhovščino in slovenskimi romarji stopal tudi mercedeški škof Msgr. Serafini. Da se je romarska pobožnost čimprej končala, so se začele že med procesijo pete litanije Matere božje, pri katerih je odpevala vsa cerkev.

Po končanih litanijah in blagoslovu je znova spregovoril škof Msgr. Serafini. Znova je pohvalil slovenske romarje, da so kljub tako slabemu vremenu prišli v tako velikem številu na romanje. Pohvalil je njihovo vneto in vero ter naglasil, da je njihov prihod v lujansko sveetišče res pravo romanje. Čestital jim je k tako lepo uspeli verski slavnosti, čestital pa tudi slovenskim duhovnikom ki delujejo med slovenskimi rojaki.

IZ KRŠČANSKO DEMOKRATSKIH REVIJ

"Nouvel Horizon" (v francoščini) pri- naša v št. 43 zanimivo napisano poročilo o dr. Arneževi knjigi. Poročilo nosi naslov "La Slovénie dans les affaires de l'Europe". — Dalje je v tej številki tudi poročilo o dijaški organizaciji v Argentini FEDECE (Federación de Estudiantes Democráticos Exilados del Este y Centro de Europa), v kateri so včlanjeni in vodilno sodelujejo tudi slovenski visokošolci v Argentini, člani Slov. akad. katol. društva. — V poročilu o sestanku glavnega odbora Krščansko demokratske unije v Parizu dne 27. in 28. febr. t. l. je omenjeno, da je slovensko krščansko demokratsko mladino zastopal g. Struna.

"Cristian Democratic Review" (v angleščini) je uradno glasilo Krščansko demokratske zveze za Srednjo Evropo, v katerem redno sodelujejo tudi slovenski pisci. V zadnji številki (50) je objavljen odličan članek pokoj. dr. Alojzija Kuharja o komunizmu v Jugoslaviji ter uvodnik "Nov političen činitelj v Južni Ameriki", ki ga je napisal Rudolf Smersu. Opozarjamo tudi na članek "Arabski nacionalizem proti komunizmu" izpod peresa Geoffreya Bagota. — V vsaki številki te revije je poročilo o razmerah v naši domovini.

"Información Democratica Cristiana" (v španščini) ima v št. 41. poleg zanimivih poročil o krščansko demokratičnem gibanju v Južni Ameriki tudi obširnejše poročilo o Jugoslaviji, zlasti o Titovem "socializmu". Tudi v tej reviji sodelujejo nekateri slovenski pisci.

Vse navedene krščansko demokratske revije so okna, odprta tudi nam Slovcem, da spregovorimo v svet. Zato se nam zdi umesten poziv osrednjega tajništva SLS (v zadnjem "Domoljubu") slovenskim intelektualcem, da naj izrabi-jo priložnost in pišejo v te revije o slovenskih in svetovnih problemih.

HAENDLOV SPOMINSKI KONCERT V COLONU

Pred 200 leti — 14. aprila 1759 — je umrl v Londonu slavni nemški skladatelj Georg Friedrich Haendel. V spomin na to obletnico je Teatro Colón ustvil v spored svoje letošnje glasbene sezone oratorij Messias, ki je ena največjih in največkratnejših Haendlovih skladb. Delo bo izvajano v soboto 16. maja v Colonu ob pol deseti uri zvečer. Sodelujejo Filharmonični orkester, pevski zbor Lagun Onak in solisti. Altovski solistični del bo pela Franja Golob. Dirigent Drago Mario Šijanec. Koncert bo prenašal Radio Municipal.

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Na razpravi v Firencah je državni pravdnik Meucci v dolgem govoru predlagal naslednje kazni obtožencem "Beneške čete" in sicer zato ker da so se borili za odepcevt Beneške Slovenije od Italije: za Marijana Zdravijčiča in Joška Ošnjaka po 24 let, od tega 22 let odpuščenih, za Balutto Dominika, Podreko Ivana in Zanutia Avgusta po 22 let, od tega 20 let že brisanih, za ostalih 10 obtožencev pa je predlagal po 20 let, a naj bi jim bila kazen že odpuščena.

Ministrstvo za javna dela je v sporazumu z vzgojnim odborom 972 milijonov lir za gradnjo in popravila šolskih poslopj na Goriškem. Od slovenskih občin pa bo dobila le števerjanska za ure-ditev šol v Števerjanu in na Valeriju v znesku 1,8 milijona lir.

Goriški stolni kanonik Valdemarin je objavil v Studij Goriziani zgodovino goriške župnije, ki bo prihodnje leto praznično 500 letnico obstoja. Ta študija je dosedaj najbolj izčrpen in kritičen pregled o preteklosti goriške stolne cerkve.

dobili Nemci ter ga pred pokopom v Guštanju javno zasramovali.

24. oktobra 1919 l. so junaka prepe-ljali v Celje, naslednjega dne pa z vsemi vojaškimi častni pokopali v št. Juriju ob Južni železnici.

Na Tolstem vrhu, na mestu, kjer je padel, pa so postavili spomenik s pomembnimi verzi pesnika Vojanova — generala Rudolfa Maistra:

"Jaz ne spim, le čakam vas, in čakam čas, da gremo skupaj čez št. Vid, med brate našo Ziljo pit."

Leta 1941 so nacisti spomenik porušili, po vojni so ga Malgaju postavili komunisti, toda brez križa.

S svojimi osvobodilnimi boji in junaško smrtjo se je nadporočnik Malgaj uvrstil med slovenske narodne junake, ki bodo živeli v spominu naroda tako dolgo, dokler bo živel slovenski narod sam. Slava njegovemu spominu!

ARGENTINA

Poveljnik kordobske divizije gen. Victor Cordes je zaprosil za šestmesečni dopust. Za njegovega naslednika je bil imenovan gen. German Bruno Grotz. O generalu Cordesu so listi pisali, da je zaprosil za dopust zaradi tega, ker da se ne strinja s stališčem drž. tajnika za vojsko gen. Pacheca o zadržanju argentin-skih oboroženih sil v sedanjem položaju v Argentini. Gen. Pacheco je te govorice odločno zanikal.

Državni tajnik za vojsko gen. Solanas Pacheco je v zadnjem času obiskal Mendoza, kjer je tudi imel sestanek s častniki in vojaškimi poveljniki. V prikazu sedanjega položaja v Argentini, je naglašal med drugim naslednje: "Nobene-ga dvoma ni, da je v državi trenutno najvažnejši gospodarski položaj. Težke probleme, ki v njem nastajajo, bodo rešili skupno delo in skupni napor vseh. Uspeh teh naporov je pa v pretežni meri odvisen od socialnega miru. Na drugi strani je pa tudi osnovna resnica, da de-žela brez reda ne more uspevati. V tem pogledu je naš sklep odločen. Nastopili bomo kolikorkrat bo potrebno, da se ohrani javni mir. S tem ne služimo ljudem in političnim strankam, ki so prehodne, ampak častno izpolnjujemo svojo dolžnost, ki je bdeti nad trajnimi in višjimi koristimi naroda in države. Naša ustanova ni sama sebi namen, tem-več sredstvo za veličino republike. Zara-di tega ne smemo odrediti svojega deleža za rešitev sedanjih težav. Vojska je ab-solutno povezana z narodnim dogaja-njem in ni nobenega vojaškega argu-menta, ki bi nasprotoval temu načelu, ne da bi zapadel žalostnemu profesio-nalnemu sektarizmu. Zanikati to realnost, bi bilo tako hudo, kakor zanemarjati varnost meja. Vsaka doba ima svojo značilnost in če se je v vsaki od njih naša vojska izkazala in dosegla položaj osnovne hierarhije, je to zato, ker ni bilo kontradikcije v tem, kar je dežela potrebovala, in službo, ki jo je vojska nudila. Danes republika potrebuje in zahteva red, in naša naloga je, da ji ga zagotovimo, pa čeprav to ni prav tistim, ki zahtevajo, da morami biti neaktivni, da bi iz takega položaja dosegli osebne ali pa strankarske koristi. Vzgojeni smo za žrtve in za odpoved. Nastopil je trenutek, ko jih je treba znova uredniti".

Pošta uprava je objavila, da bo strogo pazila, da ne bo posedovala razpošiljanja komunistične propagande. Zato bodo njeni organi pregledali ob prevzemu vse tiskovine.

V Buenos Airesu se je zaključila kon-ferenca Odbora 21, t. j. predstavnikov 21 ameriških držav. Na sestanku so sprejeli vrsto dalekosežnih odločitev, ki bodo imele za posledico še tesnejšo gos-podarsko povezavo med temi državami. K temu bo veliko pripomogla zlasti Med-ameriška banka, ki bo podpirala gos-podarski dvig Južne Amerike. Z uspehi konference so zadovoljni vsi delegati. Tako je n. pr. ameriški zastopnik Thomas Mann dejal, da je mnenja, da ta konferenca predstavlja nadaljnji korak v sodelovanju ameriških držav. Svojo izjavo je zaključil z ugotovitvijo: "Naša na-loga je sedaj samo povečati proizvodn-jo".

V bližini mesta Bahía Blanca se je 2. maja potopila zaradi viharja na odprtem morju argentinska tovorna ladja "Moto-mar". Po napornem iskanju z ladjami in letali so od 15 članov posadke našli samo tri. Nato so s iskanjem nadaljevali še naprej, a brez uspeha. Zato so obja-vili, da je vse ostale člane treba smatra-ti za izgubljene. Po objavi tega sporo-čila so pa z zadnjimi naporu po sedmih dneh in nočeh voznje v rešilnem čolnu še prišli do obale 100 km od Necoche-je 4 člani posadke iz potopljene ladje.

V Argentini stavka bančnih uradnikov traja že četrti teden. Upanje, da bo prišlo do prekinitve stavke prejšnji teden, se ni obneslo. Z odpustom novih uradni-kov iz državnih bank, s čemer je števi-lo odpuščenih bančnih uradnikov preko-račilo 500, se je položaj še zaostрил.

Poveljnik šole za padalce in za preva-žanje čet z letali major Manuel Pomar-ro je odšel na specializacijo v Severno Ameriko. Za njegovega namestnika je bil imenovan podpolkovnik Julio J. Bonaño. Zaradi tega imenovanja so 2 ma-jorja, 1 kapetan, 4 podporočniki, 5 po-ročnikov in 8 podporočnikov zaprosili po redni poti za premostitev v drugo vrsto oboroženih sil. S tem so pokazali nedi-sciplino, ker ne marajo služiti pod novim poveljnikom, ki ni iz njihove vojaške stroke ter je drž. tajnik za vojsko od-redil proti njim preizkavo. Vsi so bili pozvani v Buenos Aires, kjer so proti njim uvedli postopanje. Zaradi tega so jih tudi zaprli.

Novice iz Slovenije

Na občnem zboru Društva likovnih umetnikov Slovenije so sklenili spremeniti društvena pravila v tem smislu, da bodo v bodoče sprejemali za člane tudi diplomante akademije, ki pa bodo morali pozneje svoje članstvo opravičiti s primernim delom. Na občnem zboru so tudi protestirali proti krčenju likovnega pouka na osnovnih šolah in gimnazijah. Pri volitvah je bil izvoljen nov upravnik odbora z akademskim slikarjem Nikolajem Omerzo na čelu.

V ljubljanski operi so znova uprizorili Čajkovskega opero Evgenij Onjnin. Moderno scenerijo za uprizoritev te opere je napravil akad. slikar Maks Kavčič, dirigent je bil Bogo Leskovic. Naslovno vlogo je pel Samo Smerkolj, vlogo Lenskega pa Miro Brajnik. Pozneje sta v teh vlogah tudi še nastopila kot Evgenij Onjgin Gašper Dermot, v vlogi Lenskega pa Marcel Ostashevskil Tatjana je pela na premieri Vanda Gerlovičeva.

Ljubljanska drama je marca meseca uprizorila zadnje odsko delo pok. pisatelja Ferda Kozaka "Punčka". To delo ob pisateljevi smrti še ni imelo dokončne oblike. Za uprizoritev so mu jo dali pisatelj sin Primož, Josip Vidmar, dramaturg Lojze Filipič in režiser Viktor Molka.

Plesni orkester ljubljanske televizije postaja je pod vodstvom Bojana Adamica gostoval na Poljskom. Nastopil je na 20 koncertih v raznih mestih.

Londonsko založniško podjetje Lincoln Sprager se je odločilo, da bo v treh letih izdalo v svoji založbi 20 sodobnih jugoslovanskih romanov. So to dela pisateljev Iva Andriča, Miroslava Krleža, Dobrice Čosića, Branka Copicja, Oskarja Daviča, Cirila Kosmača, Mirka Božiča, Mihajla Lalića, Vladena Desnice, Ivana Potrča in Aleksandra Vuća. Že za ta mesec je napovedana izdaja "Spomladanskega dne" od Cirila Kosmača.

Cankarjeva komedija "Za narodov blagor" je prvo slovensko gledališko delo, ki ga je prenašala ljubljanska televizijska postaja v začetku marca. Ta dogodek je bil pa tudi prvi v celotni jugoslovanski televizijski mreži, da so oddajali živo gledališko predstavo z občinstvom iz samega gledališča.

Umrli so. V Ljubljani: Janez Jamšek, v. žel. kontrolor, Rudi Fabiani, podpolkovnik v p., Avgust Barčieri, Ivana Troha, roj. Debevc, upok., Ivanka Stroj, bolničarka, Ivan Mrzlikar, upok., Marjeta Mahkovec prof. ing. Leo Novak, univ. prof., Irena Hoefler, vdova po tiskarju, Martin Ribič, biv. prevoznik, Adam Levicki, šofer, Marjanca Rus, Palmira Fajdiga, roj. Simunič, vdova po gimn. ravnatelju v p. Matjažek Burnik, Marija Černe, upok., Pepca Bohinc, roj. Romih, Josip Verbič, katastrski inšpektor v p. in komponist, Ivan Kavčič, upok., dr. Matija Čampa, pravni referent Repub. zavoda za zavarovanje v p., Jakob Armič, pečarski pom. v p., Marija Istenič, šivilja, Terezija Škof, upok.,

Neža Zupanc in Marija Mele, roj. Guggenberger v Mariboru, Valerija Jeraj, učit. v p., v Vodica, Pavla Bukovec, roj. Vozelj v Šmartnem pri Litiji, Elizabeta Božič, vdova po žel. uradniku v Novem mestu, Ferdinand Deželak, rudar v Rečici, Ivana Stražišar v Borovnici, Alojz Povše v Dolenjem Podborštu, Jakob Oven v Podutiku, Antonija Zagoršek, roj. Markež v Ptuj, Ivan Borišek, pos. v Zagorju, Leo Perhavec, član upravnega odbora podjetja Elektro Sežana, Ka-

rel Koritnik, mizar v Kamniku, Franc Pirnat, kolarski mojster v Mengšu, Ludvik Černe, strojevodja v papirnici Vevče, Milka Šoberl, roj. Osana v Zg. Dobravi, Rozalija Bobek, trafi kantinja v Šoštanju, Marija Kos, roj. Bajželj, že na mizarskega mojstra v Kranju, Franc Petek, župnik v Franju, Pavel Knific, upravnik kranjskega vodovoda v Zg. Benci, Frančiška Smuk v Dobovcu pri Podkumu, Jera Peterhelj, roj. Nadišar v Kovorju dr. Josip Kunc, vet, inšpektor v p. v Logatcu, Marija Bizjak, roj. Kresnik, knjigovodkinja v Dev. Mariji v Polju, Anton Lešnik, žel. uradnik v p. v Šmarju pri Jelšah in Marija Kastelic v Vel. Mlačevem.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Medklubska kegljaška tekma

V zvezi s prirejenim IV. Slovenskim dnevom, ki ga pripravi vsako leto tukajšnje Društvo Slovencev, je bila dne 1. maja popoldan na igrišču Našega doma v San Justu medklubska kegljaška tekma med kegljači Našega doma in člani Kegljarskega kluba na Pristavi — Moron.

Naš dom v San Justu so zastopali sledeči gg.: Dolenc Vencelj, Janežič Janez, Kosančič Bogdan, Modic Jože, Polanc Janez, Urbančič Tone in Vidmar Miha. Slednjega je zamenjal v 3 igri g. Močnik Franc.

Za Kegljarski klub Pristava — Moron so pa igrali sledeči gg.: Avguštin Franc, Bedenčič Alojzij, Javoršek Konrad, Petelin Albin, Sever Vinko, Vester Franc in Vodnik Matevž.

Igre so bile zelo zanimive in napete, ker je šele v 3 rundi padla odločitev. Prvo igro so zgubili Morončani z rezultatom 71:67. Druga igra se je končala z zmago Morončanov v razmerju 66:62. Pri tretji igri so pa prepričevalno zmagali San Justčani z rezultatom 87:50. Revanšna tekma bo na kegljišču na Pristavi, kadar bo isto popravljeno.

Opazilo se je, da so kegljači Našega doma veliko bolj vigrani na svojem kegljišču ter da imajo zelo močne lučaje krogelj, ter bo vsled tega težko drug klub zmagal na njihovem kegljišču.

Slovaško akademsko društvo je priredilo mednarodni šahovski turnir za pokal TATRAN, na katerega je povabilo članice FEDECE, med njimi tudi Slovensko akademsko društvo. Vabilo so poleg Slovkov sprejeli še Ukrajinci, Hrvati in Slovenci.

Slovenska reprezentanca, sestavljena iz članov Slov. kat. akademskega društva, Našega doma, Mladinskega doma in SFZ, je odigrala prve partije turnirja v soboto 9. maja. Slovaki so nas gostoljubno sprejeli v sobi, okrašeni z zastavami sodelujočih narodov. Za nasprotne smo imeli Ukrajince, katere smo premagali z rezultatom 3:1. Posamezne partije so se končale takole: (Na prvem mestu imenovani igralci so imeli bele figure). Jaelno — Bajlec Jože 0:1, Močnik — Ryzavjy 0:1, Drozd — Marolt 0:1, Kržištof J. — Pochilak 1:0. Naslednje srečanje bo z Slovaki čez dva tedna.

Osebnosti

Družinska sreča. V San Justu se je rodila v družini g. Jožeta Markovića in njegove žene g. Tilke, roj. Avguštin hčerka. Dne 1. maja jo je krstil na ime Metka kaplan g. Albin Avguštin. Botra sta bila France in Mara Avguštin. Srečni družini naše čestitke.

V Kanado je odpotoval v soboto dne 9. maja t. l. g. Jenej Tomazin. Naselil se bo v Toronto, kjer živi njegova sestra. Ob odhodu nas je naprosil naj preko Svobodne Slovenije sporočimo njegove pozdrave vsem Slovincem v Argentini, zlasti pa dekletom in fantom v slovenskih mladinskih organizacijah. V terek dne 12. t. m. je pa odpotoval tudi v Kanado k svojemu bratu v Soul Ste Marie g. Viktor Apar. Obema želimo v novi deželi mnogo sreče in zadovoljstva.

SAN MARTIN

Slovenska Beseda bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo 24. maja t. l. ob 10 uri. Na dnevnem redu so poročila odborikov, sklepanje o reviji "Slovenska Beseda", sklepanje o pristopu v Slovensko izseljenško zvezo, razgovor o družabnih prireditvah in volitve novega odbora. Vse člané založbe vabimo, da se občnega zbora gotovo udeleže.

Odbor Slovenske Besede Odbor za postavitev spomenika pokoj. svetniku K. Škulju lepo prosi vse nabiralec prispevkov za spomenik, da nabrani denar izročé blagajniku g. Oskarju Pavloviču.

SAN FERNANDO

Že precej časa ni bilo glasu od nas. Pa naše delovanje ni zamrlo. Tako smo po presledku šestih let zopet imeli na cvetno nedeljo II. materinski dan. Proslavo je organiziral učitelj g. Kovač. V kapeli v San Cayetano smo imeli najprej sv. križev pot, ki ga je opravil g. Štefan Tonkli. Med molitvijo križevega pota je bilo lepo ljudsko petje, nato pa je bila v zavodski dvorani proslava materinskega dne. Najprej je nastopil z recitacijo g. Ivan Tomc, sledil mu je učitelj g. Kovač, g. Štefan Tonkli pa je imel globoko zasnovan govor o vlogi matere pri vzgoji otrok. Polagal je slovenskim materem na srce, da je ravno od njih odvisno, če bodo slovenski otroci ohranili njihov jezik.

Po govoru so otroci nastopili z deklaracijami. Tako sta nastopili Marta in

Ivan Terčič, ter sestri Dora Lilišana in Magda Jankovič. Proslavo so zaključili otroci z lepo odpeto pesmijo Gor čez izaro.

Predsednik šolskega odbora se je toplo zahvalil g. Kovaču za ves njegov napor in trud, da je otroke tako lepo naučil slovenske pesmi ter slovenskemu dušnemu pastirju g. Štefanu Tonkiju za njegove pomembne misli v govoru. Dasi je bil obisk zelo dober, vendar veliko slovenskih mamic v tem kraju govora le ni slišalo. Vsi tisti pa, ki smo ga poslušali, ga bomo v srečo ohranili ter se po njem tudi ravnali.

Ko smo začeli s pripravami za prireditve, so se nekateri bali, da sploh nikogar ne bo. Tajnikov namestnik g. Ivan Tomc je napisal 40 pismenih vabil. Precej ljudi se je nanje odzvalo, precej pa tudi ne. Razveseljivo pa je bilo, da jih je prislo več, ki vabil niso dobili. G. Kovač je pa ob nedeljah tudi obiskal skoro vse slovenske družine, da bi jih pridobil za sodelovanje. Tu namreč ni mogoče napovedati stanjanka za podobne zadeve, ampak je treba hoditi k ljudem na njihove domove.

V kratkem se bo naše število v tem kraju zmanjšalo. V Severno Ameriko bo namreč odpotoval s svojo ženo g. Žele.

SLOVENC I P O S V E T U

USA

Poroka. V cerkvi sv. Vida v Clevelandu sta stopila 11. aprila pred oltar g. Branko Pogačnik, sin biv. podžupana iz Device Marije v Polju in gđ. Maruška Hren, hčerka biv. vrhniškega župana g. Ignacija Hrena. Svatba je bila v Slovenskem domu na Holmes Ave. Iskreno čestitamo in želimo vso srečo.

Na občnem zboru čikaške podružnice Lige slov. kat. Amerikancev je predsednik Alfred Fischinger naglašal, da je Liga v preteklem poslovnem letu dosegla svoj dobrodelni in kulturni namen. Med njene največje uspehe štejejo pozitivne slovenske šole, za kar imata zaslužno učiteljica Pavla Mušič in prof. Rado Lenček. V šolo je vpisanih 35 otrok, v skupino srednješolcev pa 9 dijakov. Ligi igralci so med letom uprizorili 4 igre. Vsekakor lepo spričevalo g. Filipu Stanovniku, vodji dramskega odseka. Poleg uprizoritve 4 iger je Liga še imela materinsko proslavo, Miklavžev večer ter 5 predavanj s skioptičnimi slikami.

V odbor so bili izvoljeni: Predsednik Alfred Fischinger, podpredsednik Kazimir Žerdin, 1. tajnik Ana Gaber, 2. tajnik Anka Krivograd, blagajnica Pepca Mokorel in odbornik Anton Skamperle. V nadzorni odbor: ing. Vladimir Remec ter dr. Ludovik Leskovar. Duhovni vođa p. Vendelin je pa rojake opozarjal, da bi moralo biti zanimanje Slovencev za slovenske prireditve in tudi za slovensko cerkveno petje še večje, kajti precej slovenskih otrok še vedno ne obiskuje slovenske šole. Rojake je tudi pozival naj zahajajo k slovenskim mašam. Opozarjal jih je, da bo slovensko bogoslužje tako dolgo, kakor bodo Slovenci sami hoteli.

Vsak teden ena

ZLATE ZVEZDE SE BLEŠČIJO...

Zlate zvezde se bleščijo jasno z nočnega neba, želje moje k njim kipijo iz gorečega srca:

Slednjo noč nad vami plava, svetle luči, to oko, žar vas zlati občudava, ki tako krasi nebo. Dol stopite, jasni sviti, kar najlepše vas plamt, dajte v venec se poviti, kot ga svet še videl ni.

Z vencem tem ovijem glavo devi, ki sem zanjo vnet, z vencem tem ovencam Slavo, njo, najlepšo vseh deklet.

Slovensko mašo v maju smo imeli na prvo nedeljo, drugo nedeljo v mesecu smo pa zopet skupno romali v Luján.

V tukajšnji tovarni Vukotekstil, ki je last znanega srbskega industrialca g. Vukotiča, so imeli tudi to leto zabavo, združeno z volitvijo najlepšega dekleta v tem podjetju. Udeleženci družabne prireditve so oddali največ glasov dvajsetletni gđ. Mariji Bergantič.

VENEZUELA

"Življenje" je naslov listu, ki so ga začeli dne 19. aprila t. l. izdajati Slovenci v Venezueli. Odgovorni urednik je slovenski dušni pastir v Venezueli g. Janez Grile, ki je novemu listu napisal naslednjo spremeno besedo:

"Žilavost našega človeka in ljubezen do naše govorice, sta znani. Opazujemo ju skozi vso slovensko zgodovino. Majhna peščica se je držala od vsega početka junaško in kljubovala pritisku velikih sosedov. Niti naši Primorci in Korošci se niso izneverili slovenski govorici. Jo bomo opustili mar mi v tujini? Ni še čas, da umre med nami naša beseda.

Tudi naša vera je bila življenje vse-skozi slovenskemu človeku. Z njo je kljuboval pritisku Turkov in luteranskih reformatorjev, pa tudi nacizem in komunistom. V katoliški veri je naš človek našel moč, da je zmagal vse zmote in nadloge.

Buditi življenje vere in slovenske besede ima namen ta listič "Življenje". Ker smo med seboj močno raztreseni in tako daleč od domače grude, se kaj lahko zgodi, da duhovno oslabimo, opešamo v veri in umremo. Zato Vas bo, dragi slovenski katoliški rojaki, to "Življenje" vsak mesec obiskalo, da Vam ponese božjo besedo v našem jeziku in pa tudi novice s slovenskega in katoliškega sveta. Vse, kar nas utegne zanimati kot katoličane in Slovence. Zaenkrat bo to mesečnik; časoma pa lahko izide list pogostejše. Pošiljal se bo vsem brezplačno. Za kritje stroškov se sprejemajo prispevki, ki pridejo "neimenovano". List je razmnožen na 2 straneh.

Dr. Krek o odnosih Slovencev do ideje jugoslovanstva

V zadnji številki Svobodne Slovenije smo poročali, da je imel dr. Miha Krek na prosvetnem večeru Srbske ljudske univerze v Čikagu dne 11. aprila t. l. nad vse uspelo predavanje.

Zaradi pomembnosti govora in zgodovinskega gradiva, ki je v njem zbrano, ga bomo objavili v celoti v podlistkih.

Dr. Miha Krek pa je v govoru izvajal naslednje:

Uvodne besede

"Najprej naj se lepo zahvalim odboru, ki me je povabil in mi dal priliko, da se z Vami pomudim v razmišljanju o odnosih nas Slovencev napram ideji jugoslovanstva.

Vsi vemo, da je obnovec teh odnosov postala potrebna in pereča bolj iz negativnih kot pozitivnih razlogov. Sstrahovite nevihte nesreč: vojske, fašistične in nacistične okupacije, revolucije, bratomornih bojev, komunistične tiranije, emigracije in tudi posledice naših lastnih večjih in manjših napak pri krmarjenju naših skupnih narodnih poslov, vse to je naredilo nekako zasturjeno ozračje, ki nas duši, nam pogled megli in preprečuje polet.

Zgodovina vseh emigracij pove, da so se morale neprestano boriti proti boleznim prepirljivosti in delitev v skupnice, ki uničuje udarnost in onenogoča, da bi celotna emigracija z vso svojo močjo služila dejanskim potrebam svojega naroda. Naša emigracija je pa tista, ki je izšla iz Jugoslavije med in p. drugi svetovni vojni, iz peklenskih razmer, ki jih je ustvaril po svojem receptu smrtni sovražnik naše narodne svobode in trčila v svobodnem zamejstvu na prilike, dogodke, na ves razvoj, lolikor se na-

Položaj Slovencev

Dejstvo je, da je slovenski narod kar od začetka svojega narodnega preporeda istočasno in vzporedno, ko je gradil svojo narodno kulturo in oblikoval svojo narodno individualnost, mislil, čutil in delal kot član večje družine slovenskih narodov. Publicistična in politična borba za naše narodne pravice je vsa prepletena z našimi hastopanjji za pravice ostalih Slovanov v monarhiji in zlasti za pravice naših bratov na jugu. Kakor smo se stopnjema okrepili in urdili naše stanje, tako smo vse močnejše zahtevali povezavo s sosednimi slovenskimi narodi. Očitno je, da je tako orientacija Slovencev ukazovalo suho dejstvo, da živimo na skrajnem zapadu kot nekaka predstraža Slovanstva, da mejimo z etničnim ozemljem Germanov in Romanov, da smo neposredno videli in doživeli nemško in italijansko renaيسانco, zedinjenje Nemčije in Italije, in neposredno občutili silen pomen teh zedinjenj. Dejstvo, da smo morali računati s sosedni na jugozapadni naši meji z narodom 45 milijonov, na severni z narodom 80 milijonov, nas je gotovo neprestano opominjalo, da ne smemo ostati osamljeni, če hočemo vzdržati in se ohraniti. Samo na vzhod mejimo z bratskim hrvaškim narodom in naravno so se naše oči vedno obračale v to smer.

Slovenci in Hrvati

Naravno je, da smo bili Slovenci s Hrvati že davno, od devetega stoletja, v vednih in tesnih zvezah in sodelovanju. Mislim, da lahko rečem, da smo bili z njimi vedno — če izvzamemo nekaj

kratkih incidentov — v najlepših odnosih in da je sodelovanje bilo koristno za oba naroda. Naše etnične meje s Hrvati so določene že od enajstega stoletja sem, živeli smo v isti monarhiji, pod bistveno istimi sovražnimi režimi in borili smo se vsaj za zelo podobne, če ne prav enake cilje. Nič ni čudno, da so skoro vsi politični in kulturni dogodki pri nas imeli svoje odmeve v Hrvatski, da so pokreti na obeh straneh imeli vzajemne prijatelje in podpornike in da lahko skoro v vsakem obdobju naletimo na skupna hrvaško-slovenska gibanja, organizacije in ustanove. Ni bilo sodelovanje samo v sporadičnih manifestacijah, ampak v praktičnem dnevnem življenju naše kulture, v našem gospodarstvu in v politiki.

Slovenci in Srbi

Od Srbov smo bili oddaljeni. Delile so nas državne meje, različne usode in politični tokovi. Živeli smo mi pod bistveno drugačnimi okolnostmi in razmerami kot Srbi. Komaj smo kaj vedeli drug o drugem. Vendar zgodnji podatki povedo in pričajo, da so naši kulturni in drugi javni delavci vsaj po 15. stoletju spremljali srbsko javno življenje in ga poznali. Naj omenim samo par takih značilnosti. Učitelj Mervincev je v drugi polovici 16. stoletja v Črnomlju poučeval cirilico na svoji šoli. Slovenski protestanti, Trubarjevi sodelavci, so tiskali svoje verske knjige tudi deloma v cirilici. Bohorič je v svoji Slovnici Slovenskega jezika okoli leta 1585 tiskal Oče naš v cirilici. Boje za osvobodjenje Belgrada izpod Turčije opeva naša na-

rodna pesem in dokazuje, da se je teh bojev udeleževalo tudi večje število Slovencev. Srbski begunci "uskok" so se konec 16. stoletja naselili ob Kolpi in po Gorjancih, a manjše skupine tudi v ptujski okolici, na Murskem polju in okoli Maribora. Prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik je v letih 1797 in kasnejših pisal o Srbih kot slovanskem, nam sorodnem narodu. V času Napoleonove Ilirije je nastala prva besedna vojna za in proti skupnemu jeziku, ki naj bi bil "ilirski", kakor so hoteli Francozi. Srbi, Hrvati in Slovenci so tedaj skupno nastopili proti tej nameri in uspeli. Vodnik, ki je podčrtal sorodnost jezikov, je vendar trdil, da so razlike tolike, da o skupnem jeziku ne more biti govora. Ugotovljeno, je da je pridni slovenski javni, in zlasti kulturni, delavec Jarnik okoli leta 1820 stalno kupoval srbske knjige, časopise in revije in da je isto priporočal svojim prijateljem. Pomembna in značilna je bila zveza med Kopitarjem in Vukom Karadžičem. Kopitar je odlično poznal srbsko narodno pesem in kjiževnost in bil v stalnih zvezah s srbskimi pisci in šolniki. Leta 1813 se je seznanil z Vukom. Kasneje sta stalno sodelovala. Kopitar je gotovo imel velik vpliv na Vuka in njegovo delo. Kopitar je Vuku, ako že ne dal, vsaj formuliral smernice za oblikovanje srbskega književnega jezika. Preko Kopitarja so bili naši drugi pisci, književniki in javni delavci stalno obveščani o srbski književnosti in pojavih v njej. Značilno je, da so že tedaj izražali željo, da naj se prepriji, ki so bili le lite-

Kako se reče

Ker sem zadnjič omenil, da je "se reče" pravilna oblika, je najbolje, da danes razložim slovnično pravilo, ki velja za ta primer. Spregovoriti moram o trpnem načinu (trpniku, pasivu). "Se reče" je trpnik, čeprav je po obliki srednjik (srednji način, medij).

Najprej nekaj besed splošno o načinu. Oče je pohvalil sina (tvorni način, tvornik, aktiv). Oče se je pohvalil (srednji način, srednjik, medij; glagolsko dejanje se povrača na osebek). Sin je bil pohvaljen (od očeta) (trpni način, trpnik, pasiv).

Ne zdi se mi potrebno ustavljati se pri tvorniku in srednjiku, saj pri teh načinih navadno nimamo težav in ne delamo napak. Toda trpnik je bil vedno trd oreh za študente in pravzaprav za vse. Tu res trpimo, kot pomeni že sama beseda, in se večkrat zmotimo.

Poleg prave pasivne oblike (Sin je bil pohvaljen) imamo še drugo, ki je enaka srednjiku, n. pr. Knjiga se tiska. Pridno se dela. Kdaj gre za medij in kdaj za pasiv, ugotovimo po smislu. Knjiga se ne tiska sama, ampak jo tiskajo. Torej imamo trpnik, ne srednjik. Če n. pr. rečem "Pot se popravlja", je medij ali pasiv, kakršen je pač pomen. Če se pot popravlja sama (zaradi lepega vremena po dežju), je srednjik, če jo popravlja občina, je trpnik.

Pri katerih glagolih rabimo prvo obliko in pri katerih drugo? Pravo pasivno obliko rabimo večinoma pri dovršnih glagolih (dovršni glagoli izražajo trenutek, začetek ali konec dejanja), pri nedovršnih pa drugo ("se"). Vedno morajo biti glagoli direktno prehodni

(tranzitivni — dejanje prehaja na predmet v 4. sklonu; n. pr. tepsti otroka). Vendar imamo tudi nekaj izjem, kot bomo videli pozneje.

Tudi španščina pozna dve obliki pasiva. Pedro fué detenido. Se detuvo a Pedro. Se alquilan dos piezas.

Naš jezik nima rad trpnika, zato se uporablja dosti manj kot v španščini ali drugih jezikih. Z njim izražamo stanje, pove nam, kako je z osebkom, ne glede na povzročitelja. To je posebnost slovenščine. Pravimo n. pr., da je bil otrok tepen, ne rečemo pa, da je bil od očeta tepen, ampak, da ga je natepel oče. Torej rabimo aktiv, kadar imenujemo povzročitelja. (Dalje prihodnjič)

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Jugoslavija je leta 1958 izvozila v Italijo nekaj nad 8000 ton jaje v vrednosti 1 milijarde 450 milijonov din. Približno 18.000 jaje tehta eno tona.

V ZDA se je potrošnja jekla od leta 1938 do sedaj podvojila in dosegla 600 kg na prebivalca. Procentualno pa se je najbolj dvignila poraba jekla v Venezueli, in sicer od 37 kg na 145 kg. Najmanj pa v Argentini. Leta 1938 je bila potrošnja jekla na osebo 62 kg, l. 1956 pa samo 2 kg več. Edino leta 1955 je Argentina s 80 kg sorazmerno porabila več kot ostale južnoameriške države, izvzemši Venezuelo.

V Euenos Airesu je te dni I. državni kongres gasilcev. Ob tej priliki so listi objavili tudi statistiko požarov v l. 1958 v glavnem mestu. Bilo je vsega 1479 požarov nepremičnin, povzročena škoda pa je bila 89.799.490 pesov. Vrednost ne-

premičin je bila skoro 5 milijard pesov, tako so gasilci očevali lepo vsoto. Razen tega je bilo še 198 požarov vozil in 17 ladijskih požarov.

V Jugoslaviji je bilo septembra 1958 113.300 motornih vozil. Od tega je Slovenija imela 23.000 motornih koles in 7.400 potniških avtomobilov. K porastu motornih vozil v Sloveniji pa seveda zelo pomagajo številne darilne pošiljke vozil, posebno s Primorskega.

PO SPORTNEM SVETU

V Pragi je bilo koncem marca svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. Prvak je moštvo Kanade. Slede ZSSR, ČSR, ZDA, Švedska in Finska. Češkoslovaška je v zadnji tekmi premagala Kanado s 5:3 (2:1, 1:1, 2:2), vendar je Kanada imela naslov že zagotovljen. V moštvo Kanade je igral tudi Slovenec Lojze Smerke iz Mirne peče, ki živi v Kanadi 25 let, hokej pa igra že 15 let.

Na XXV. jubilejnim svetovnim prvenstvu v Dortmundu so Jugoslavlani pri izločilnih tekmah dosegli drugo mesto za Japonci, ki so jih premagali s 5:0. V drugih skupinah pa so zmagala Madžarska, Vietnam in Kitajska. V finalu sta se srečali Japonska in Madžarska. Zmagali so Japonci s 5:1.

Jugoslovanski reprezentanti so v svoji skupini odpravili vse ostale nasprotnike: Indijo, Avstrijo, Nizozemsko, Vzh. Nemčijo, Dansko, Italijo, Luksemburg in Kanado s 5:1.

Na mednarodnem tekmovanju v Abetonu za Pokal Femina se je Slovenka Zupancičeva uvrstila v smuku na 1500 m na četrto mesto. Zmagala je Avstrijka Hanel.

Po 15. kolu Slovenske nogometne lige je vodil mariborski Branik s 24 točkami pred trboveljskim Rudarjem, zadnja pa sta bila Jesenice in Sloven iz Ljubljane s 5 točkami.

Za kolesarsko dirko Praga — Berlin — Varšava in po Tunisu so določeni tudi slovenski kolesarji: Žirovnik, Šebenik, Židan, Bajc, Traven in Štupar.

Danska je v Zagrebu premagala jugoslovansko teniško moštvo s 4:1 v tekmi za Davisov pokal.

VELIKE ŽRTVE AMERIŠKEGA VOJNEGA LETALSTVA

Severna Amerika ogromno žrtvuje za varnost svoje dežele pa tudi ostalega svobodnega sveta. Poleg velikih materialnih izdatkov, so tudi velike žrtve v ljudstvu pri preizkušanju najnovejših vrst letal.

Po objavljenih podatkih je bilo v zadnjih petih letih 18.000 letalskih nesreč, ki so Združene države stale nad tri milijarde dolarjev ter zahtevale tudi 5.000 človeških žrtev. Tako pride povprečno skoro na vsak dan 10 letalskih nesreč s skoro tremi smrtnimi žrtvami.

IVAVNI NOTAR Francisco Raul Cascante

Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

Moštvo Mladinskega doma Don Bosco, ki si je lani osvojilo prehodni pokal za nogomet Slovenskih športnih dni. V skoro isti postavi se bo prihodnje nedeljo pomerilo v odločilni tekmi z moštvom SFZ Lanús.

Pred nakupom se posvetujte pri
Lojzetu Novaku
Izključno zastopstvo
BUMAR S.R.L.
Avda de MAYO 302. T. E. 658-7063
Velika izbira hladilnikov, pralnih strojev, šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, TV aparatov ter drugih potrebnih za dom, vse najboljših znamk. Cene ugodne, tudi možnost dolgoročnega odplačevanja. Kličite po telefonu, zglasite se osebno v trgovini. Pridem tudi na dom.

Čas je zlato!
Zato ga ne izgubljajte!
Čimprej si nabavite dobro
MOTORNO KOLO
pri **Lojzetu Novaku**
Izključno zastopstvo BUMAR, SRL
●
Avda de Mayo 302. T. E. 658-7083
Ramos Mejía
●
TUDI MOŽNOST DOLGOROČNEGA PLAČEVANJA!

rarni, jenjajo čim preje "v korist vseh nas južnih Slovanov".

Med prvim srbskim uporom proti Turkom je Karadžordje dobival orožje iz slovenskih krajev: Mute, Trsta, Borovelj, Ptuj in Žužemberka. Njogoša, ki je v letih 1833, 1836 in 1844 potoval preko Slovenije, so sprejemali v slovenskih krajih slovesno in ga častili. Že v letih 1829-31 je bilo v Gradcu slovensko društvo vseučilišnikov "Narodna Vlada". Člani so bili Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so se navduševali v tedanjem duhu slovenske romantike. Iz tega društva je izšel Ljudevit Gaj, vodja in organizator ilirskega gibanja. V svojem listu je dne 5. decembra 1835 objavil proglas za zedinjenje vseh južnih Slovanov od Jadranskega do Črnega morja. Ilirizem je bil v glavnem pokret za kulturno in jezično zedinjenje. Ilirci so hoteli, da Slovenci sprejememo srbsko-hrvatski jezik. Najmočnejše osebnosti s Francem Prešernom in Čopom na čelu so to misel najodločneje odklonili. Trdili so, da je za splošno narodno prosveto treba uporabljati živ narodni jezik, da je ta jezik del narodne kulture in se z njo razvija. Zmetnični jezik bi bil praktično neuporaben, ker bi ga ljudstvo ne čitalo. Ilirizem je pa kljub temu živel preko 40 let in razvil je močno razpravljano, ki je osvetlilo vprašanje skupnega jezika z vseh strani in načelnjale ter spravila v razmišljanje druga vprašanja, posebno v zadnji dobi, ko je ilirizem postal politični pokret za zedinjenje Slovencev in Hrvatov, ki ga je vodil Stanko Vraz. Ilirizem je gotovo močno podčrtal in predčelil mnoge skup-

ne koristi in bistveno okrepil misel jugoslovanske solidarnosti.

Leta 1843 je dr. Janez Bleiweiss dobil dovoljenje, da je mogel izdajati slovenski časopis, ki ga je nazval Novice. Izhajale so štiri desetletja pod njegovim uredništvom in vodstvom. Z njimi je Bleiweiss postal najmočnejša naša politična osebnost tiste dobe in v njem je gradil in dopolnjeval ter oblikoval slovenski književni jezik. V Novicah je Bleiweiss stalno opozarjal na Hrvate in Srbe, priobčeval novice in sporočila iz sosedne Hrvatske, Bosne in Srbije in sam komentiral važnejše pojave med Hrvatimi in Srbi. Zlasti je pridno poročal o uspehih srbske borbe za osvobodjenje izpod turškega jarma. Priporočal je svojim čitateljem "Serbske Novine", ki so izhajale v Belgradu. Od tedaj začenjamo Slovenci biti stalno in redno informirani o razmerah in spremembah v Srbiji. V Novicah je Malavašič napisal 1844 pesem, ki opeva skupno poreklo Slovencev, Dalmatincev, Serbljanov in trdi, da smo "vsi ene matere".

Če upoštevamo, da je vse to moralo biti opravljeno v času raznih avstro-habsburških absolutizmov, vidimo in čutimo koliko ljubezni in spretnosti so morali vodilni Slovenci tedaj uporabiti za to panogo politične vzgoje in izobrazbe naroda, koliko važnosti so torej polagali v misel vzajemnosti jugoslovanskih narodov.

Zupnik Urban Jarnik je v Celovcu bil tedaj osrednja osebnost slovenskih prosvetnih delavcev. Izdal je "Zber lepih ukov za slovensko mladino" v letu 1814.

V tej knjižici je objavil tudi devet pri-povedk, ki jih je prevedel iz Rajčičevega Cvjetnika, ki je izšel leta 1802 v Budimpešti. Anton Smole, prijatelj in sodelavec Franceta Prešerna, je v letu 1821 potoval v Belgrad zato, da je nakupil in prinesel v Ljubljano zbirko srbskih knjig. Duhovnik in profesor dr. A. Zupan pa je potoval leta 1820 na Fruško Goro in je po vrnitvi objavil v almanahu Kranjska čebelica vrsto prevodov srbskih narodnih pesmi iz Vukove zbirke in sam je opeval jugoslovansko bratoljublje. Profesor Primic je v Gradcu zbiral slovenske bogoslovce in jih navduševal za slovanstvo, posebej za jugoslovansko. Tam so bili Stanko Vraz, veliki naš slavist Miklošič in bogoslovec Košar, ki so se intenzivno pečali s srbsko literaturo, posebno so brali Serbski Ljetopis, ki je po letu 1825 izhajal v Budimpešti. Davorin Terstenjak in veroučitelj Muršec sta vodila v Gradcu Slovanstvo društvo bogoslovcev. Iz tega društva je izšlo lepo število duhovnikov, ki so kot dušni pastirji na štajerskem opravili veliko politično-vzgojnega dela in širili ilirsko-jugoslovansko misel.

Iskanje poti za skupno sožitje južnoslovanskih narodov

Leto 1848 imenujejo "pomlad obdavnih narodov". Tedaj so narodi monarhije dvigali svoje glasove in oblikovali svoje narodne programe. Vodstvo slovenske politike v Ljubljani je tedaj zahtevalo združenje vseh slovenskih pokrajin v skupno, eno administrativno enotico v okviru monarhije, da bi slo-

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Katoliški misijoni, Maj 1959. Vsebinska: Božja pisma nam govore o misijonem delu (Stanko Boljka C.M.); Tristoletnica važne misijonske listine (Po Etudes priredil Stabo CM); Na vzhodu se dani (Branko Bohinc); O narodih in ljudstvih v misijonih deželah: Srednje in južno-ameriški poljedelci (M. M.); Duh sv. Vincencija, ustanovitelja Misijonske družbe — lazaristov (Branko Bohinc); Žrtve ljubezni: Kanadski mučenci — Zgledi, ki vlečejo (Janez Kopač C.M.); Maksimilijan Kolbe — Norček naše ljube Gospe (Priredil Ruda Jurčec); Naši misijonarji nam pišejo: Doktor Janež, Prvo pismo novega misijonarja p. Radka Rudeža S.J., Uršulinke v Siamu, Z raznih postojank; Darovi za misijone; Po misijonem svetu; Naš Baraga; Kdaj bo?; Vsem, ki bi zmogli.

OBVESTILA

Vsem slovenskim organizacijam V Evropi se je osnovala Slovenska izseljenska zveza, ki želi povezati vse slovenske zamejske nepolitične protikomunistične organizacije. Ker pripravljamo odbor ne pozna vseh slovenskih organizacij, založb, klubov in t. d., je v Argentini naprosil Društvo Slovencev, da v njegovem imenu povabi vsa slovenska društva, da vstopijo v Slovensko izseljensko zvezo.

Društvo Slovencev to prošnjo z vso svojo močjo podpira in prosi ter poziva vsa slovenska društva, ki prihajajo v poštev, da čimprej — vsaj do konca meseca maja — sklepajo o pristopu v Slovensko izseljensko zvezo in o tem obveste ali Društvo Slovencev ali pa direktno predsednika pripravljalnega odbora: Rev. Ignacij Kunstelj, 62 Offley Road, London.

Članicam Mladinskega doma sporočamo, da bo v nedeljo 17. maja ob 10. uri uredni občini zbor v župnijskih prostorih v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejía. Vse članice vljudno vobljene. Odbor

Nogometna tekma med moštvom Mladinskega doma in SFZ Lanús bo v nedeljo dne 17. maja ob 16. uri na igrišču Don Bosco v Ramos Mejía.

Prvi kulturni večer Slovenske kult. akcije bo v petek dne 22. maja 1959 in sicer v dvorani Bullrich, Sarandi 41. Predaval bo univ. prof. dr. Milan Komar o temi "Etimologija filozofskih izrazov". Začetek točno ob 19.30. Letos bodo kulturni večeri prvo soboto in tretji petek v mesecu in to dotlej, dokler udeleženci ne izrazijo drugačne želje. Večeri ob tretjih petkih bi naj zajeli zlasti tiste, ki tudi ob sobotah nimajo dovolj prilike za udeležbo.

Neka gospa je na lujanskem romanju pri odhodu iz cerkve med vrati zgubila svoja očala v vrednosti 550.— pesov. Če jih je našel kdo izmed rojakov, lepo prosimo, da jih odda v Dušnopastirski pisarni.

Iz Žirov je prispela žalostna novica, da je 30. aprila, ob štirih popoldne, umrl po težkem trpljenju, 55 let star, naš brat in stric,

MAKS ZAJEC

Sv. popotnico je prejel eno uro pred slovesom s tega sveta. Prejšnje popoldne je še naročil zadnje pozdrave vsem prijateljem in znancem v Argentini.

Izpolnila se mu je vroča želja, da je legel k večnemu počitku v domačo zemljo na žirovskem pokopališču, kamor so ga položili v soboto, 2. maja. Bog, v katerega je v vsem zaupal, naj mu bo dobrohoten plačnik!

Ž a l u j e j o :

Anastazija Cvetko, roj. Zajec, z družino, nečaki, nečakinje in ostali sorodniki.
Buenos Aires, Córdoba, Žiri, 12. maja 1959.

venski narod v njej užival kulturno in politično avtonomijo. Naši mladi na Dunaju in Gradcu, kakor tudi naši kulturni delavci v Celovcu in na štajerskem, pa so šli v svojih sklepkih in zahtevah veliko dlje. Naglasili so nujnost zedinjenja vseh jugoslovanskih narodov in ozemelj. Ko so Srbi v Vojvodini pripravljali v Temišvaru to leto svoje narodno slovesno zborovanje, so koroški Slovenci poslali spomenico, ki pravi: "da ponovimo staro zvezo, ki jo je naredil med nami Bog s skupnim jezikom in skupno krvjo, pa so jo nesrečni časi in zlobni ljudje razrušili... da povemo, da bo v slogi Srbljakov, Hrvatov in Slovencev zopet vsem posijalo solnce stare sreče in nove slave. Kajti kjer brat bratu proži roko, tam ni žalosti za domovino in njen rod." Podobno poslanico so poslali tudi štajerski Slovenci in objavljena je bila v Srbskih Novinah v Belgradu dne 30. junija 1848.

Novice v Ljubljani so tedaj bile polne poročil iz Hrvatske in Srbije. Poročale so zlasti o hrvatskih bojih proti Madžarom in o pokolju, ki so ga vprizorili Madžari nad Srbi 14. julija 1848 v Feldvaru. Ko je tisti čas poteval knez Miloš preko Ljubljane, mu je "Narodna Straža" priredila slovesen pozdravni večer, ki se je razvil v manifestacijo jugoslovanskega bratstva. V Trstu so tedaj osnovali Slavjansko Društvo. Med člani so poleg Slovencev ustanovitelji bili tudi Srbi in Hrvati. Društvo je imelo svoj list, ki se je imenovalo najprej Slavljanski Rodoljub, kasneje pa Jadranski Slavljan.

Po nastopu Bachovega absolutizma v

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Faicón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 4824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 613.742

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1959 za Argentino \$ 240.—

PRODAM LOT

proti gotovini (al contado) v Moronu.

Površina 440 m². Petnajst minut hoda od kolodvora v smeri proti Hurlinghamu v bližini tekstilne tovarne Alfa.

Ponudbe na upravo Svobodne Slovenije pod značko "Lot v Moronu".

Te dni izide najnovejša plošča "Vasovalceev"

V-401 Ti puobč ja kna lumpej
Od Cjela do Zavca
Nebo žari
Nocoj pa oh, nocoj

v brzini 45 RPM in lepem ilustriranem ovitku. Radi omejene naklade Vam — kot vedno — svetujemo, da tudi topot pohitite z nakupom. Dobite jo — za isto ceno kot plošče največjih tvrdk — pri: F. Fajfar — Florida; P. Homan — Munro; F. Hribovšek — Ramos Mejía; S. Lipušček — San Justo; O. Pavlovič — San Martín; S. Reven — Lanús; Dušnopastirska pisarna — Ramón Faicón.

Ker je iz nezolmljivega materijala, jo lahko pošljete znancem po pošti ali pa sporočite Vašo željo (z nakazilom 1.50 dolarja) na JADRAN SRL — 25 de Mayo 533/3 ofic. Promet — Buenos Aires.

Kot vse dosedaj izdane (in že razprodane) plošče, je tudi ta izdelek svetovne firme RCA Victor, kjer se v kratkem snema nova plošča V-402: petje in godba: "Bratci veselji vsi".